

B/ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΘΕΜΑΤΩΝ 1 -64

1.3.1-1.3.2

4.1 Το εντεροβακτήριο του είδους *Yersinia pestis*, είναι υπεύθυνο για την πλέον πιο καταστροφική πανδημία στην καταγεγραμμένη παγκόσμια ιστορία. Από το 1348 έως 1353, εξαιτίας της μαύρης πανώλης ή μαύρου θανάτου, όπως ονομάζεται η ασθένεια στην οποία οδηγεί, προκάλεσε σημαντικές απώλειες σε ανθρώπινες ζωές (100 έως 200 εκατομμύρια νεκροί). Μάλιστα εκτιμάται ότι μείωσε τον τότε παγκόσμιο πληθυσμό από 450 εκατομμύρια σε 350 - 375 εκατομμύρια.

α. Να αναφέρετε, με βάση τη δομή τους, σε ποια κατηγορία παθογόνων μικροοργανισμών ανήκουν τα βακτήρια (μονάδες 2) και να περιγράψετε τα συστατικά που έχουν στο κυτταρόπλασμά τους (μονάδες 4).

β. Να αναφέρετε ένα αντιβιοτικό (μονάδες 2) και ένα ένζυμο (μονάδες 2) που είναι αποτελεσματικά απέναντι στα βακτήρια και να εξηγήσετε το μηχανισμό με τον οποίο αυτά δρουν (μονάδες 2).

Μονάδες 12

1.

4.1 Η αναπνευστική οδός αποτελεί πύλη εισόδου μικροβίων στον οργανισμό του ανθρώπου. Παράλληλα, ο οργανισμός διαθέτει τον βλεννογόνο της αναπνευστικής οδού, ως εξωτερική γραμμή μη ειδικής άμυνας έναντι των μικροβίων που προσπαθούν να εισέλθουν στο εσωτερικό του σώματος.

α. Να ονομάσετε ένα πρωτόζωο, ένα μύκητα και έναν ιό που προσβάλλουν μέρη της αναπνευστικής οδού (μονάδες 6).

β. Να περιγράψετε με ποιο τρόπο ο βλεννογόνος της αναπνευστικής οδού εμποδίζει την είσοδο των παθογόνων μικροοργανισμών (μονάδες 6).

Μονάδες 12

2.

4.1 Ο Γιάννης, αφού εκδήλωσε πονόλαιμο, επισκέφτηκε ένα φαρμακείο και προμηθεύτηκε καραμέλες που ανακουφίζουν τον λαιμό. Οι παστίλιες, αυτού του τύπου, αποτελούν φυσικό καταπραυντικό, περιέχοντας ως δραστική ουσία ένα *αντιμικροβιακό ένζυμο* του σάλιου, περιορίζοντας έτσι τον ερεθισμό και τη φλεγμονή του στοματικού και φαρυγγικού βλεννογόνου, σε ορισμένες περιπτώσεις λοιμώξεων.

α. Να ονομάσετε το παραπάνω *ένζυμο* (μονάδες 2), να αναφέρετε σε ποια άλλα εκκρίματα του ανθρώπου ανιχνεύεται (μονάδες 2) και να ονομάσετε τους αδένες που τα παράγουν (μονάδες 2).

β. Μετά από κλινική εξέταση του Γιάννη από ιατρό, διαγνώστηκε ότι νοσεί από εποχική γρίπη. Σε ποια κατηγορία ασθενειών ανήκει η γρίπη (μονάδες 2); Να εξηγήσετε αν, κατά τη γνώμη σας, οι καραμέλες που κατανάλωσε ο Γιάννης κατάφεραν να περιορίσουν τη φλεγμονή (μονάδες 4).

Μονάδες 12

3.

2.2 Οι κοιλότητες του σώματος όπως η πεπτική και η αναπνευστική κοιλότητα αποτρέπουν την είσοδο των παθογόνων μικροοργανισμών εξαιτίας της κάλυψής τους με μία ειδική κατηγορία ιστού.

α. Να ονομάσετε αυτό τον ιστό (μονάδες 2) και να εξηγήσετε τον τρόπο με τον οποίο αποτρέπει την είσοδο των παθογόνων μικροοργανισμών (μονάδες 4).

β. Επιπρόσθετα, κάποιες κοιλότητες παράγουν υγρά που περιέχουν ένα ένζυμο με αντιβακτηριακή δράση. Να ονομάσετε το ένζυμο (μονάδες 2), να εξηγήσετε τον τρόπο που δρα (μονάδα 1) και να ονομάσετε τις κοιλότητες που προστατεύει το ένζυμο αυτό (μονάδες 4).

4. Μονάδες 13

2.1 Το δέρμα εμποδίζει αποτελεσματικά την είσοδο των μικροβίων στον οργανισμό και λόγω της δομής του και λόγω των ουσιών που παράγονται σε αυτό.

α. Να εξηγήσετε γιατί η δομή του δέρματος αποτελεί φραγμό στην είσοδο των μικροβίων (μονάδες 6).

β. Στην επιφάνεια του δέρματος παράγονται χημικές ουσίες που δημιουργούν δυσμενές χημικό περιβάλλον για τα παθογόνα μικρόβια.

Να ονομάσετε τις ουσίες αυτές και να γράψετε που περιέχεται καθεμία από αυτές (μονάδες 6).

Μονάδες 12

5.

2.1 Αν, παρά τους φραγμούς που προστατεύουν τον ανθρώπινο οργανισμό, ένα μικρόβιο καταφέρει να εισέλθει στον οργανισμό, θα έρθει αντιμέτωπο με μια δεύτερη γραμμή αμυντικών μηχανισμών, στους οποίους ανήκει η φαγοκυττάρωση, η φλεγμονώδης αντίδραση, ο πυρετός και η δράση ορισμένων αντιμικροβιακών ουσιών.

α. Να αναφέρετε πώς θα μπορούσε να οριστεί η φαγοκυττάρωση (μονάδες 3) και να εξηγήσετε τον τρόπο που συνδέεται με την ειδική άμυνα (μονάδες 3).

β. Να ονομάσετε τις αντιμικροβιακές ουσίες που ανήκουν στη δεύτερη γραμμή αμυντικών μηχανισμών (μονάδες 3) και να εξηγήσετε ποιες από αυτές λειτουργούν συνδυαστικά (μονάδες 3).

6.

Μονάδες 12

2.1 Βασικό χαρακτηριστικό της μη ειδικής άμυνας του ανθρώπου είναι η δυνατότητα αντιμετώπισης οποιουδήποτε παθογόνου μικροοργανισμού. Περιλαμβάνει μηχανισμούς που παρεμποδίζουν την είσοδο μικροοργανισμών στον οργανισμό μας, αλλά και μηχανισμούς που αντιμετωπίζουν γενικά τους μικροοργανισμούς, αν καταφέρουν να εισέλθουν σ' αυτόν.

α. Να εξηγήσετε με ποιο τρόπο η κεράτινη στιβάδα του δέρματος, καθώς και οι μη παθογόνοι μικροοργανισμοί του δέρματος παρεμποδίζουν την μόλυνση του ανθρώπινου οργανισμού από επικίνδυνα παθογόνα μικρόβια (μονάδες 6).

β. Στην περίπτωση λύσης της συνέχειας της κεράτινης στιβάδας εξαιτίας ενός τραύματος, μερικές φορές κάποια παθογόνα βακτήρια μπορεί να εισβάλουν στο εσωτερικό του οργανισμού προκαλώντας λοίμωξη, οπότε παρατηρείται φλεγμονώδης αντίδραση. Να δώσετε τον ορισμό της φλεγμονώδους αντίδρασης (μονάδες 2) και να περιγράψετε δύο από τα χαρακτηριστικά της (μονάδες 4).

Μονάδες 12

7.

2.2 Αν, παρά τους φραγμούς που προστατεύουν τον ανθρώπινο οργανισμό, ένα μικρόβιο καταφέρει να διαπεράσει τους μηχανισμούς άμυνας της πρώτης γραμμής θα έρθει αντιμέτωπο με μια δεύτερη γραμμή αμυντικών μηχανισμών, στους οποίους ανήκει η φαγοκυττάρωση.

α. Να γράψετε πότε ενεργοποιούνται τα φαγοκύτταρα (μονάδες 3) και να εξηγήσετε με ποιο τρόπο καταστρέφουν τους παθογόνους μικροοργανισμούς (μονάδες 3).

β. Να εξηγήσετε τι είναι το αντιγόνο ιστοσυμβατότητας (μονάδες 2) και πως σχετίζεται με την ενεργοποίηση των μηχανισμών ειδικής άμυνας (μονάδες 5).

Μονάδες 13

8.

Πολαρχές 15

β. Για λβάρφετε αε ποιο ερμιο ημ εργκίς φηηλας αηήτεξεΧεγ υ γηαοζηημ (ηολαρχές 3) και αε ποια ηλβα εον αηήταος μεβεΧελαγ (ηολαρχές 3).

α. Για εξύλψαεε εμλ βακμυβροκκελο ρβαμμ εμλ γηαοζηημλ (ηολαρχές 9).

εμλ ημ εργκίς φηηλας εον.

9. 5.1 Η γηαοζηημλ ελταγ ηγα οηαζα' ηε βακμυβροκκελο ρβαμμ' ποη παβαλεγ εο αηηα εον αλθβημον αηήτεξεΧολαας αεον ημΧαλγαηα

2.1 Η COVID-19, μια λοίμωξη του αναπνευστικού συστήματος, προκαλείται από τον κορωνοϊό SARS-CoV-2. Ο ιός μεταδίδεται είτε άμεσα, μέσω σταγονιδίων που παράγονται από ένα μολυσμένο άτομο όταν βήχει, ομιλεί ή φτερνίζεται, είτε έμμεσα μέσω επαφής με μολυσμένες επιφάνειες.

α. Να ορίσετε τις έννοιες μόλυνση και λοίμωξη (μονάδες 6).

β. Να περιγράψετε δύο μηχανισμούς της μη ειδικής άμυνας που θα ενεργοποιηθούν μετά την είσοδο του κορωνοϊού σε ένα άτομο, αν γνωρίζετε ότι κατάφερε να διαπεράσει το βλεφαριδοφόρο επιθήλιο της αναπνευστικής οδού (μονάδες 6).

10.

Μονάδες 12

4.2 Το 1945 οι Αλεξάντερ Φλέμινγκ, Χάουαρντ Φλόρεϋ και Ερνστ Μπόρις Τσέιν μοιράστηκαν το Νόμπελ Φυσιολογίας – Ιατρικής για την ανακάλυψη και απομόνωση της πενικιλίνης, η οποία από βιοχημική άποψη, παρεμποδίζει τη σύνθεση του κυτταρικού τοιχώματος των μικροοργανισμών.

α. Να γράψετε τον οργανισμό από τον οποίο απομονώνεται η πενικιλίνη (μονάδες 2) και να εξηγήσετε αν, η χορήγησή της θα είναι αποτελεσματική για την αντιμετώπιση της αμοιβαδοειδούς δυσεντερίας (μονάδες 4).

β. Να αναφέρετε ένα ένζυμο που υπάρχει φυσιολογικά στον ανθρώπινο οργανισμό με παραπλήσια βιοχημική δράση με την πενικιλίνη (μονάδες 2) και να ονομάσετε τα βιολογικά υγρά στα οποία εντοπίζεται (μονάδες 3). Να αναφέρετε τη διαφορά στη βιοχημική δράση του ενζύμου με τη δράση της πενικιλίνης (μονάδες 2).

11.

Μονάδες 13

12.

2.1 Η φλεγμονή είναι ένας μη ειδικός μηχανισμός της εσωτερικής γραμμής άμυνας του ανθρώπινου οργανισμού. Έτσι όταν ένας “εισβολέας” περάσει στην κυκλοφορία του αίματος συνήθως στο σημείο της εισβολής εκδηλώνεται μια σειρά από “συμπτώματα” που χαρακτηρίζουν τη φλεγμονώδη αντίδραση.
α. Να αναφέρετε τα κύρια χαρακτηριστικά της φλεγμονής (μονάδες 6).
β. Να εξηγήσετε σε τι αναφερόμαστε με τον όρο “πύον” (μονάδες 2) και τι περιέχει αυτό (μονάδες 4).
Μονάδες 12

13.

4.1 Η λυσοζύμη και το υδροχλωρικό οξύ παράγονται στον ανθρώπινο οργανισμό και συμμετέχουν στους μηχανισμούς μη ειδικής άμυνας, αντιμετωπίζοντας τους μικροοργανισμούς μετά την είσοδό τους στον οργανισμό.
α. Να εξηγήσετε το μηχανισμό δράσης της λυσοζύμης (μονάδες 2), να αναφέρετε δύο βιολογικά υγρά στα οποία βρίσκεται σε μεγάλες ποσότητες (μονάδες 2) και να εξηγήσετε αν η λυσοζύμη μπορεί να δράσει εναντίον των πρωτοζώων (μονάδες 2).
β. Να αναφέρετε σε ποιο όργανο παράγεται το υδροχλωρικό οξύ και να εξηγήσετε το μηχανισμό δράσης του (μονάδες 2). Να αναφέρετε δύο ακόμη οξέα που παράγονται από τους μηχανισμούς μη ειδικής άμυνας και δημιουργούν δυσμενές χημικό περιβάλλον για τα μικρόβια (μονάδες 4).
Μονάδες 12

14.

4.2 Η άμυνα του ανθρώπινου οργανισμού επιτυγχάνεται με ένα σύνολο μηχανισμών, που έχουν ως σκοπό την προστασία από εξωτερικούς παράγοντες, όπως παθογόνους μικροοργανισμούς ή ουσίες που παράγονται από αυτούς, οι οποίοι θα μπορούσαν να διαταράξουν τη συντονισμένη λειτουργία του.
α. Να αναφέρετε πως διακρίνονται οι μηχανισμοί άμυνας του ανθρώπου εξηγώντας τα κριτήρια με τα οποία γίνεται η διάκριση αυτή (μονάδες 4). Να ονομάσετε τον βασικότερο παράγοντα οργάνωσης των μηχανισμών αυτών (μονάδες 2).
β. Να αναφέρετε το όργανο του ανθρώπινου σώματος, το οποίο αποτελεί το κέντρο αιμοποίησης (μονάδα 1) και να προσδιορίσετε σε ποια κατηγορία λεμφικών οργάνων του ανοσοβιολογικού συστήματος ανήκει (μονάδες 1). Να αναφέρετε άλλο ένα όργανο που να ανήκει, επίσης, στην ίδια κατηγορία (μονάδες 1) και να περιγράψετε πως αυτό συμβάλλει στην άμυνα του οργανισμού (μονάδες 3).
Μονάδες 13

15.

2.1 Το δέρμα αποτελεί βασικό μηχανισμό άμυνας του ανθρώπου, γιατί εμποδίζει αποτελεσματικά την είσοδο των μικροοργανισμών στον οργανισμό, μέσω των ουσιών που παράγονται.
α. Να ονομάσετε την κατηγορία της άμυνας στην οποία ανήκει το δέρμα και να εξηγήσετε με ποιον άλλο μηχανισμό αποτρέπει την είσοδο των μικροοργανισμών αυτή η κατηγορία άμυνας (μονάδες 6).
β. Να γράψετε τους τρόπους με τους οποίους οι χημικές ουσίες του δέρματος συμβάλλουν στην άμυνα του οργανισμού (μονάδες 6).
Μονάδες 12

16.

2.1 Παρά τους εξωτερικούς μηχανισμούς άμυνας που διαθέτει το ανθρώπινο σώμα, ένας μικροοργανισμός μπορεί να κατορθώσει να τους διαπεράσει και να εισέλθει.
α. Να αναφέρετε δύο σημεία από τα οποία μπορεί να εισέλθει και να μας μολύνει ένας παθογόνος μικροοργανισμός (μονάδες 6).
β. Αν καταφέρει να εισέλθει ένα βακτήριο στο σώμα μας θα αντιμετωπιστεί μέσω κάποιων αντιμικροβιακών ουσιών που παράγει το ανθρώπινο σώμα.
Να εξηγήσετε ποιες ουσίες θα ενεργοποιηθούν για να αντιμετωπίσουν το βακτήριο (μονάδες 4) και να εξηγήσετε σε ποιο είδος άμυνας ανήκουν (μονάδες 2).
Μονάδες 12

17.

4.2. Στο σχολικό εργαστήριο, ο Μιχάλης, χωρίς να προσέξει, τρυπήθηκε από την ανατομική βελόνα. Επειδή τα ανατομικά εργαλεία δεν είχαν απολυμανθεί, το τραύμα του Μιχάλη μολύνθηκε. Αμέσως κάτω από το δέρμα του Μιχάλη, στην περιοχή του τραύματος, αρχίζει έντονη δραστηριότητα των μηχανισμών άμυνας προκειμένου να προστατευτεί η υγεία του από τη λοίμωξη. Τα αιμοφόρα αγγεία διαστέλλονται, χημικά μόρια παράγονται, ενώ πολλά κύτταρα καταφθάνουν στην περιοχή του τραύματος.
α. Να ονομάσετε τα κύτταρα που σπεύδουν στην περιοχή του τραύματος (μονάδες 3) και να περιγράψετε τη δράση τους (μονάδες 4).
β. Να εξηγήσετε γιατί διαστέλλονται τα αιμοφόρα αγγεία (μονάδες 3) και να περιγράψετε τον τρόπο με τον οποίο σταματά η αιμορραγία (μονάδες 3).
Μονάδες 13

2.2 Τα φαγοκύτταρα αποτελούν μια κατηγορία λευκών αιμοσφαιρίων που αντιμετωπίζουν τους μικροοργανισμούς μετά την είσοδό τους στον ανθρώπινο οργανισμό, μέσω του μηχανισμού της φαγοκυττάρωσης.

α. Να περιγράψετε τη διαδικασία της φαγοκυττάρωσης (μονάδες 6).

β. Να αναφέρετε πώς ενεργοποιούνται - προσελκύονται τα φαγοκύτταρα κατά τη φλεγμονή (μονάδες 6) και να ονομάσετε έναν μηχανισμό μη ειδικής άμυνας που ενισχύει τη δράση τους (μονάδες 1).

Μονάδες 13

18.

4.1 Το δέρμα αποτελεί αποτελεσματικό φραγμό στην είσοδο των μικροβίων λόγω της δομής του, των ουσιών που παράγονται από αδένες που περιέχει, αλλά και του ανταγωνισμού μεταξύ των μη παθογόνων μικροβίων που φιλοξενούνται στην επιφάνειά του με άλλα παθογόνα μικρόβια, που προσπαθούν να εγκατασταθούν σε αυτήν.

α. Να αναφέρετε τους αδένες του δέρματος, οι οποίοι μέσω των ουσιών που παράγουν, παρεμποδίζουν την είσοδο των μικροβίων στον οργανισμό μας (μονάδες 2) και να περιγράψετε τον τρόπο με τον οποίο ένας από τους αδένες αυτούς συμμετέχει, επίσης, στη ρύθμιση της θερμοκρασίας του οργανισμού (μονάδες 4).

β. Να αναφέρετε τις χημικές ουσίες που εκκρίνονται στην επιφάνεια του δέρματος και δημιουργούν δυσμενές χημικό περιβάλλον για τα μικρόβια (μονάδες 6).

Μονάδες 12

19.

2.2 Η άμυνα του ανθρώπινου οργανισμού έναντι εξωτερικών παραγόντων επιτυγχάνεται με ένα σύνολο μηχανισμών που οργανώνονται κυρίως μέσω του αίματος.

α. Να ονομάσετε τις κατηγορίες στις οποίες διακρίνονται οι μηχανισμοί άμυνας με βάση τη θέση τους στο ανθρώπινο σώμα (μονάδες 2). Να αναφέρετε με βάση ποιο άλλο κριτήριο μπορούμε να διακρίνουμε τους μηχανισμούς άμυνας και να τους διακρίνετε με βάση το κριτήριο αυτό (μονάδες 4).

β. Να εξηγήσετε με ποιο τρόπο το αίμα εμπλέκεται στην οργάνωση της άμυνας του ανθρώπινου οργανισμού (μονάδες 4) και να αναφέρετε τη συμβολή του ερυθρού μυελού των οστών σε όλους τους μηχανισμούς άμυνας (μονάδες 3).

Μονάδες 13

20.

2.1 Τα μακροφάγα κύτταρα αποτελούν μια πολύ ιδιαίτερη κατηγορία φαγοκυττάρων που βοηθούν ποικιλοτρόπως στην αντιμετώπιση των αντιγόνων από τον ανθρώπινο οργανισμό.

α. Να αναφέρετε από ποια κύτταρα προκύπτουν τα μακροφάγα (μονάδες 2) και με ποια λεμφοκύτταρα συνεργάζονται (μονάδες 4).

β. Να εξηγήσετε τη συνεισφορά των μακροφάγων κυττάρων στην άμυνα του ανθρώπινου οργανισμού (μονάδες 6).

Μονάδες 12

21.

2.2 Κατά το δεύτερο στάδιο της ανοσοβιολογικής απόκρισης, τόσο στην χυμική όσο και στην κυτταρική ανοσία ενεργοποιούνται διαφορετικά είδη λεμφοκυττάρων.

α. Να εξηγήσετε σε ποιες περιπτώσεις ενεργοποιείται η κυτταρική ανοσία (μονάδες 6).

β. Να αντιστοιχίσετε τα παρακάτω είδη λεμφοκυττάρων με το είδος της ανοσίας (χημική ή κυτταρική) που ενεργοποιούνται:

- Β-λεμφοκύτταρα,
- Τ-κυτταροτοξικά, πλασματοκύτταρα,
- Β-λεμφοκύτταρα μνήμης
- Τ-λεμφοκύτταρα μνήμης,

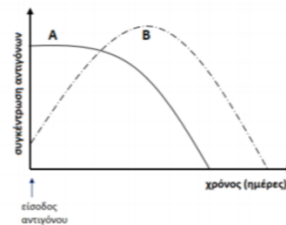
(μονάδες 5)

και να επιλέξετε εκείνα που δρουν μόνο κατά τη δευτερογενή ανοσοβιολογική απόκριση (μονάδες 2).

Μονάδες 13

22.

4.1 Η ηπατίτιδα Β προκαλείται από τον ιό HBV (*Hepatitis B Virus*) και αποτελεί σοβαρό πρόβλημα δημόσιας υγείας. Σε όλο τον κόσμο υπολογίζεται ότι περισσότερα από 2 δισεκατομμύρια άτομα έχουν μολυνθεί και περίπου 350 εκατομμύρια είναι χρόνιοι φορείς. Ο εμβολιασμός έναντι της ηπατίτιδας Β είναι ο μόνος αποτελεσματικός τρόπος για την πρόληψη της νόσου και των επιπλοκών της (κίρρωση του ήπατος, καρκίνος, ηπατική ανεπάρκεια). Στην γραφική παράσταση απεικονίζεται η είσοδος του αντιγόνου HBV σε δύο άτομα (Α και Β), την ίδια χρονική στιγμή, από τα οποία το ένα εμβολιάζεται για τον HBV και το άλλο μολύνεται με φυσικό τρόπο και για να θεραπευτεί λαμβάνει ειδική αγωγή.

α. Να εξηγήσετε ποια καμπύλη θεωρείτε ότι αντιστοιχεί στο άτομο που εμβολιάζεται και ποια στο άτομο που μολύνεται με φυσικό τρόπο από τον ιό HBV (μονάδες 6).

β. Όταν το άτομο μολύνθηκε με φυσικό τρόπο παρήγαγε ειδικές πρωτεΐνες για την αντιμετώπιση του ιού HBV. Να ονομάσετε τις συγκεκριμένες πρωτεΐνες (μονάδες 2) και να προσδιορίσετε τους μηχανισμούς άμυνας στους οποίους ανήκουν τόσο με βάση τη θέση τους στο ανθρώπινο σώμα (μονάδες 2) όσο και με βάση την εξειδίκευση της δράσης τους (μονάδες 2).

Μονάδες 12

23.

4.1 Η κυρία Ελένη, όταν ήταν μικρή, είχε νοσήσει από ιλαρά (ασθένεια που οφείλεται σε ιό). Αργότερα, όταν τα τρία της παιδιά αρρώστησαν από ιλαρά, η ίδια, παρά το γεγονός ότι τα φρόντιζε, δεν νόσησε ξανά.

α. Να γράψετε τους λόγους για τους οποίους η μητέρα δεν αρρώστησε ξανά (μονάδες 6).

β. Τα αποτελέσματα των αιματολογικών εξετάσεων των παιδιών έδειξαν αυξημένες συγκεντρώσεις ιντερφερονών. Να αναφέρετε σε ποια κατηγορία ουσιών ανήκουν οι ιντερφερόνες (μονάδες 2) και να περιγράψετε τον τρόπο δράσης τους (μονάδες 4).

Μονάδες 12

24.

2.2 Για την ενεργοποίηση της ανοσοβιολογικής απόκρισης, είναι απαραίτητη η παρουσίαση του αντιγόνου στους μηχανισμούς ειδικής άμυνας.

α. Να αναφέρετε τί ονομάζουμε αντιγόνο (μονάδες 2) καθώς και τέσσερις παράγοντες που μπορεί να δρουν ως αντιγόνο (μονάδες 4).

β. Να αναφέρετε κύτταρα της άμυνας του οργανισμού τα οποία μπορεί να δρουν ως αντιγονοπαρουσιαστικά (μονάδες 2) και να περιγράψετε τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται η αντιγονοπαρουσίαση από τα κύτταρα αυτά (μονάδες 5).

Μονάδες 13

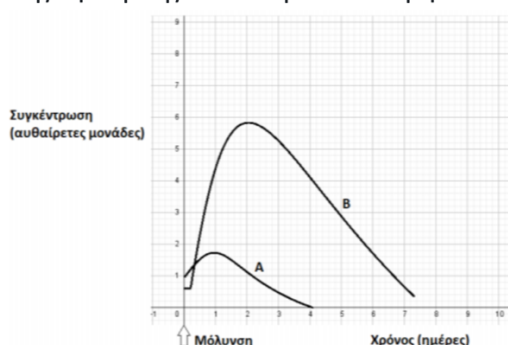
25.

26.

4.2 Το βακτήριο κλωστηρίδιο του τετάνου (*Clostridium tetani*), το οποίο είναι αρκετά διαδεδομένο στη φύση, είναι υπεύθυνο για μια σοβαρή λοίμωξη, που οδηγεί στην ασθένεια του τετάνου. Ο τέτανος θεωρείται, ακόμα και στις μέρες μας, επικίνδυνη λοιμώδη ασθένεια. Τρία παιδιά, ο Κώστας, ο Γιάννης και η Σοφία βρίσκονταν σε καλοκαιρινές διακοπές στο εξοχικό τους στη θάλασσα. Σε κάποιο από τα παιχνίδια που έκαναν στο νερό, διαπίστωσαν ότι είχαν κοπεί και οι τρεις από ένα μεταλλικό σκουριασμένο αντικείμενο, που υπήρχε στον βυθό. Αμέσως μετά το ατύχημα και αφού παρασχέθηκαν στα παιδιά οι πρώτες βοήθειες, οι γονείς τους έκριναν σωστό, να απευθυνθούν και στο κοντινότερο κέντρο υγείας. Εκεί διαπιστώθηκε από τα βιβλιάρια υγείας των παιδιών, ότι μόνο η Σοφία έπρεπε να λάβει αντιτετανικό ορό.

- α. Να αναφέρετε τι είδους ανοσία είχαν τα αγόρια (μονάδες 2) και να εξηγήσετε για ποιο λόγο δεν χρειάστηκε να κάνουν αντιτετανικό ορό (μονάδες 4).
- β. Να αναφέρετε τι είδους ανοσία απέκτησε η Σοφία μετά τη χορήγηση του αντιτετανικού ορού (μονάδες 2), να περιγράψετε τι περιέχει ο ορός που έκανε τελικά η Σοφία (μονάδες 2) και να εξηγήσετε με ποιο τρόπο την προστατέψα από σοβαρή λοίμωξη (μονάδες 3).

4.2 Η Γεωργία, που είχε εμβολιαστεί στο παρελθόν έναντι του βακτηρίου του πνευμονιόκοκκου, μολύνεται από αυτό το βακτήριο, αλλά δεν παρουσιάζει συμπτώματα. Στο παρακάτω διάγραμμα, απεικονίζονται ο πληθυσμός του βακτηρίου στον οργανισμό της Γεωργίας, καθώς και της συγκέντρωσης των αντισωμάτων που παράγει από τη στιγμή της μόλυνσης.

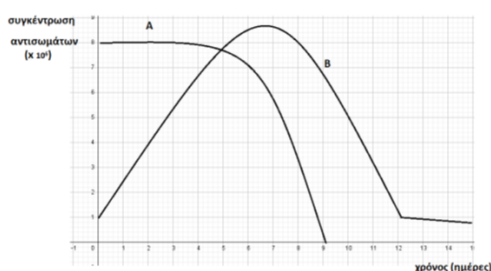

- α. Να εξηγήσετε ποια καμπύλη (Α ή Β) απεικονίζει τον πληθυσμό των βακτηρίων (αντιγόνων) (μονάδες 3) και ποια αντιστοιχεί στη διακύμανση της συγκέντρωσης των αντισωμάτων στο αίμα της ασθενούς (μονάδες 3).

β. Παρότι η απόκτηση ανοσίας μέσω του εμβολίου, προλαμβάνει τη σοβαρή λοίμωξη από πνευμονιόκοκκο, πολλοί ηλικιωμένοι αρνούνται να το κάνουν είτε γιατί φοβούνται ότι το εμβόλιο θα εισάγει στο σώμα τους τον μικροοργανισμό που θα τους βλάψει με τον ίδιο τρόπο με τη φυσική νόσηση, είτε ότι θα το μεταδώσουν στους γύρω τους. Να εξηγήσετε αν ο φόβος των ηλικιωμένων είναι αιτιολογημένος (μονάδες 7).

27.

4.2 Δύο ενήλικα άτομα, Α και Β, μολύνθηκαν την ίδια μέρα από το ίδιο αντιγόνο. Στο παρακάτω διάγραμμα απεικονίζονται οι μεταβολές της συγκέντρωσης των αντισωμάτων στο αίμα και στη λέμφο των ατόμων αυτών, μετά τη μόλυνση τους από το αντιγόνο.

- α. Να εξηγήσετε τον τύπο της ανοσίας που εμφάνισε το άτομο Α με κριτήριο τον οργανισμό στον οποίο παράχθηκαν τα αντισώματα (μονάδες 3) και να αιτιολογήσετε αν είναι πιθανόν η μόλυνση να συνοδεύεται με συμπτώματα της νόσου (π.χ πυρετός) στο άτομο αυτό (μονάδες 3). Μονάδες 12

β. Να εξηγήσετε τον τύπο της ανοσίας που εμφάνισε το άτομο Β με κριτήριο τον οργανισμό στον οποίο παράχθηκαν τα αντισώματα (μονάδες 4) και να αιτιολογήσετε αν είναι πιθανόν η μόλυνση να συνοδεύεται με συμπτώματα νόσου (π.χ έκκριση βλεννογόνων) στο άτομο αυτό (μονάδες 3).

28.

29.

2.1 Η δράση των βοηθητικών και των κυτταροτοξικών Τ-λεμφοκυττάρων του ανοσοβιολογικού συστήματος αποτελεί ειδικό τύπο ανοσίας του ανθρώπου.

α. Να γράψετε τη διαδικασία με την οποία ενεργοποιούνται τα κυτταροτοξικά Τ-λεμφοκύτταρα κατά την ανοσοβιολογική απόκριση (μονάδες 6).

β. Να αναφέρετε τα κύτταρα-στόχους των κυτταροτοξικών Τ-λεμφοκυττάρων (μονάδες 3) και να ονομάσετε το είδος της ανοσίας που προσφέρουν στον οργανισμό (μονάδες 3).

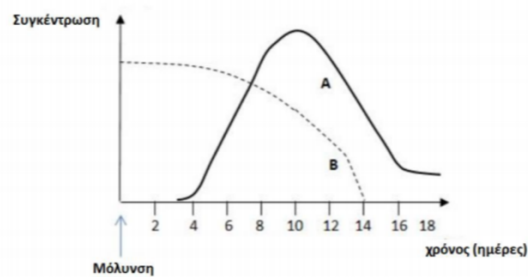
4.1 Ο ιός της ευλογιάς και ο ιός της δαμαλτίτιδας ανήκουν στο γένος *Orthoroxvirus* και προκαλούν στον άνθρωπο τις αντίστοιχες λοιμώξεις της ευλογιάς και της δαμαλτίτιδας. Η δαμαλτίτιδα υπήρξε μια ήπια λοίμωξη, παρά το γεγονός ότι μπορούσε να μεταδοθεί και από ζώα, όπως τις αγελάδες. Η ευλογιά, ωστόσο, εκδήλωνε υψηλό πυρετό, έντονα εξανθήματα και τελικά εκτεταμένη αιμορραγία στο δέρμα και τους βλεννογόνους. Από τη νόσο αυτή, τον 18ο αιώνα, κατέληγαν 400 χιλιάδες άνθρωποι ετησίως. Ο γιατρός Edward Jenner (1749- 1823), παρατήρησε ότι όσοι νοσούσαν από δαμαλτίτιδα δε νοσούσαν από ευλογιά. Έτσι, άρχισε να χρησιμοποιεί αγκάθια που είχε βάλει σε φουσκάλες με πύον μιας εργάτριας βουστασίου, η οποία είχε κολλήσει δαμαλτίτιδα από τις αγελάδες, προκειμένου να τρυπήσει με αυτά υγιείς εθελοντές.

α. Αφού ορίσετε την ανοσία (μονάδες 2), να προσδιορίσετε ποιο τύπο ανοσίας πιστεύετε ότι προσπάθησε ο Edward Jenner να προκαλέσει στους εθελοντές του (μονάδες 2) και να συγκρίνετε την ιδέα του Edward Jenner με τη σημερινή μέθοδο πρόκλησης του ίδιου τύπου ανοσίας (μονάδες 2).

30.

β. Να εξηγήσετε με ποιο άλλο τρόπο μπορεί να επιτευχθεί η συγκεκριμένη ανοσία σε έναν άνθρωπο (μονάδες 2) και να περιγράψετε το χαρακτηριστικό της ειδικής άμυνας στο οποίο στηρίζεται ο τύπος ανοσίας που προκλήθηκε από τον Edward Jenner (μονάδες 4).

4.2 Στην γραφική παράσταση που ακολουθεί, οι δύο καμπύλες Α και Β απεικονίζουν τις συγκεντρώσεις των αντιγόνων και των αντισωμάτων ενός ανθρώπου που μολύνεται για πρώτη φορά από ένα είδος αντιγόνου.

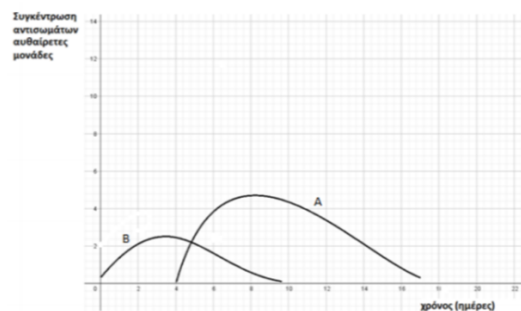

α. Να εξηγήσετε, με βάση την καμπύλη αντιγόνων, με ποιο τρόπο εισάγεται στον οργανισμό του ανθρώπου το αντιγόνο (μονάδες 6).

β. Να εξηγήσετε με βάση τη μορφή της καμπύλης των αντισωμάτων, τον τύπο της ανοσοβιολογικής αντίδρασης που έλαβε χώρα στο άτομο αυτό (μονάδες 4) και να ορίσετε την ημέρα που ξεκίνησε η ανοσοποίηση του ατόμου (μονάδες 3).

31.

4.1 Στη γραφική παράσταση που ακολουθεί απεικονίζονται οι συγκεντρώσεις των αντιγόνων και των αντισωμάτων μετά την μόλυνση ενός ατόμου από παθογόνο μικροοργανισμό.

α. Να αναφέρετε ποια γραφική παράσταση αντιστοιχεί στη συγκέντρωση των αντιγόνων και ποια αντιστοιχεί στη συγκέντρωση των αντισωμάτων (μονάδες 2). Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 4).

32.

β. Όπως κάθε κλειδί ανοίγει μία συγκεκριμένη κλειδαριά, έτσι και κάθε αντίσωμα συνδέεται εκλεκτικά με το συγκεκριμένο αντιγόνο που προκάλεσε την παραγωγή του. Να εξηγήσετε τα αποτελέσματα που μπορεί να έχει η σύνδεση των αντισωμάτων με τα αντιγόνα (μονάδες 6).

33.

4.1 Το μητρικό γάλα περιέχει όλα τα συστατικά που χρειάζονται τα βρέφη για την ανάπτυξή τους κατά τους πρώτους μήνες της ζωής. Επίσης, παίζει σημαντικό ρόλο στην προστασία τους έναντι των παθογόνων μικροοργανισμών, διότι το ανοσοποιητικό τους σύστημα δεν είναι ακόμα πλήρως ανεπτυγμένο.

α. Έστω ότι ένα βρέφος τριών μηνών που θηλάζει μολύνεται για πρώτη φορά από ένα παθογόνο βακτήριο, αλλά δεν εμφανίζει συμπτώματα. Να εξηγήσετε γιατί το βρέφος αυτό τελικά δεν νοσεί, αν και μολύνθηκε (μονάδες 6).

β. Μεγαλώνοντας, το παιδί πλέον, μολύνεται ξανά από το ίδιο μικροβίο και νοσεί. Να εξηγήσετε γιατί νόσησε το παιδί (μονάδες 4) και να αναφέρετε τον τύπο ανοσίας που θα αποκτήσει πλέον το παιδί (μονάδες 2).

34.

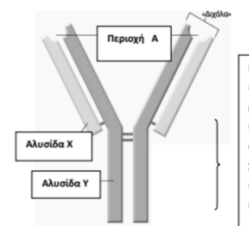
2.2 Κατά την πρώτη επαφή με ένα αντιγόνο, το ανοσοβιολογικό μας σύστημα αντιδρά μέσω της ενεργοποίησης μιας σειράς σταδίων, στα οποία συμπεριλαμβάνονται η χυμική και κυτταρική ανοσία, με σκοπό να γίνει πλήρης εξουδετέρωση του αντιγόνου αυτού.

α. Να ονομάσετε τα κύτταρα που ενεργοποιούνται στη χυμική ανοσία (μονάδες 3) και να εξηγήσετε γιατί ονομάζεται «χυμική» (μονάδες 3).

β. Να αναφέρετε τα είδη αντιγόνων που προκαλούν ενεργοποίηση της κυτταρικής ανοσίας (μονάδες 5) και τα κύτταρα του ανοσοποιητικού συστήματος που παίζουν κεντρικό ρόλο στη διαδικασία αυτή (μονάδα 2).

35.

4.1 Παρακάτω απεικονίζεται μια σύνθετη πρωτεΐνη που παράγεται από μια κατηγορία λεμφοκυττάρων και η οποία συμμετέχει μόνο στην ειδική άμυνα. Στην περιοχή Α της πρωτεΐνης γίνεται η σύνδεση του αντιγόνου.

α. Αφού ονομάσετε την πρωτεΐνη (μονάδα 1), να συμπληρώσετε τους όρους που φαίνονται στο σχήμα: περιοχή Α, περιοχή Β, αλυσίδα Χ και Υ, που αφορούν στη δομή της πρωτεΐνης (μονάδες 4). Σε ποια από τις δύο περιοχές Α ή Β γνωρίζετε να διαφοροποιείται η αλληλουχία των αμινοξέων ανάλογα με το αντιγόνο που έχει μολύνει τον οργανισμό (μονάδα 1);

β. Να ονομάσετε τα κύτταρα του ανοσοβιολογικού συστήματος που παράγουν τις συγκεκριμένες πρωτεΐνες (μονάδες 2) και να εξηγήσετε που μπορεί να εντοπίσουμε τις πρωτεΐνες αυτές στον οργανισμό μετά την παραγωγή τους (μονάδες 4)

36.

2.1 Τα αντισώματα είναι χαρακτηριστικά κυτταρικά προϊόντα που είναι αποτελεσματικά στην εξουδετέρωση μικροβίων μέσω της σύνδεσής τους με αυτά (σύνδεση αντιγόνου -αντισώματος). Κατά την παθητική ανοσία χορηγούνται έτοιμα αντισώματα που έχουν παραχθεί φυσιολογικά σε άλλο οργανισμό. Η παθητική ανοσία μπορεί να επιτευχθεί με φυσικό ή με τεχνητό τρόπο.

α. Να περιγράψετε τους δύο τρόπους με τους οποίους μπορεί να πραγματοποιηθεί η παθητική ανοσία φυσικά και έναν τρόπο με τον οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί τεχνητά (μονάδες 6).

β. Να αναφέρετε το αποτέλεσμα της σύνδεσης αντιγόνου - αντισώματος (μονάδες 6)

37.

απεικονίζεται (μονάδες 5):

β' για εξήλθεσε τον όρο «αντιπρωτεΐνη» και «αντιαντιπρωτεΐνη» (μονάδες 4) για ολοθάρσσε επί καμυλοβίρα αλεγειοφωλ πορ μποκαγεί επί παθαμωλί

α' για οβίρασε επί ελνοισα τον «αντιπρωτεΐνη» (μονάδες 4) και να αναφέρετε επί παθαμωλίησασ αλεγειοφωλ (μονάδες 3)

παθαμωλίεσ εξεργκεηηελα κηεσαα και μποβίρα

5'5 Ο αλφωβιμωλς οβλαμωλφς έχεε επί κκαλφίελα να ασαλμωβίρζεε ομοαφίμωτε ξέλι μς μβος απεφλ οαφρα και να αλεγεβφ

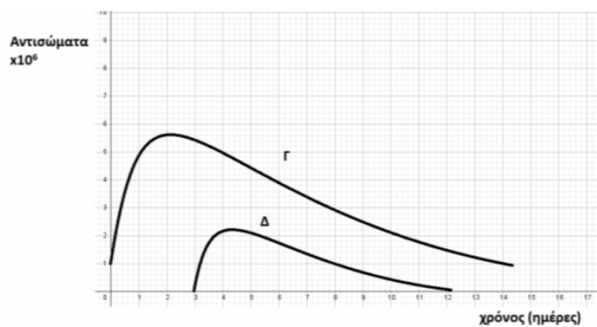
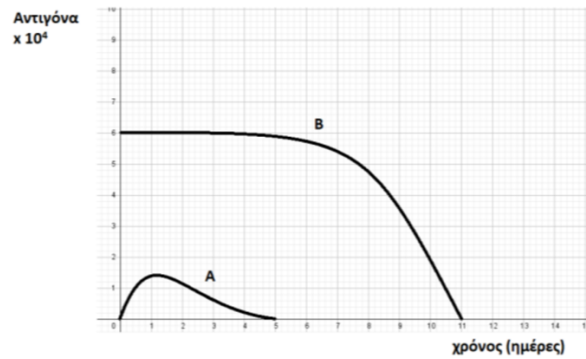
38.

39.

40.

40.

4.2 Οι παρακάτω καμπύλες (Α και Β) παριστάνουν τις συγκεντρώσεις ενός ιού στον οργανισμό ενός παιδιού, που εμβολιάζεται κατά του ιού αυτού και της μητέρας του, η οποία μολύνεται από τον ιό, παρόλο που είχε εμβολιαστεί στο παρελθόν. Τα διαγράμματα Γ και Δ παριστάνουν τη μεταβολή στη συγκέντρωση των αντισωμάτων που παράγονται στη μητέρα και στο παιδί, χωρίς όμως να αναγράφεται αναλυτικά ποιά καμπύλη αντιστοιχεί σε ποιόν.

α. Να αναφέρετε ποια καμπύλη αντιγόνων (Α, Β) αντιστοιχεί στη μητέρα και ποια στο παιδί (μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 4).

β. Να αντιστοιχίσετε τις καμπύλες των αντισωμάτων (Γ, Δ) σε μητέρα και παιδί (μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 4). Επίσης, να εξηγήσετε αν είναι δυνατόν η μητέρα να κόλλησε από το παιδί της (μονάδα 1).
Μονάδες 13

41.

Μονάδες 13

Ποιημένος ης γορς (πολφρες 5)· ης εξήλψαε μετ' ρβα ο ηύχαλγαθός μου αψίκε αείη ηύ ερική ήηηα (πολφρες 2)· αλαφρεε ελα ηύχαλγαθς ηύ ερική ήηηας κατ ελα ηύχαλγαθς ερική ήηηας· μου ρβοηλ ερική αείη μεθιμμετωλ μου εα κηεαβα ηας
β· ελα εείη αλεήεερωμωλ εείη (τωαί· θς ελεβλομογμθοηλ οτ ηύχαλγαθς ερως εείη ηύ ερική ήηηας· ρωσ κατ εείη ερική ήηηας εον σαθελή· ης αλεήβροεγκηλ (πολφρες 9)
α· ης εξήλψαε αλ η Χοβήλμωλ ελός αλεήβροεγκηλ θς αλεήεερωμωλ εείη (τωαί εον σαθελή βσαζήηελοσ αεονς ηύχαλγαθς ρβθαίλ εωλ αλεήβροεγκηλ μου καεαμογεησ απεηλ εολ ης·
γ· ελας σαθελή μου ηοηηημκε ηε εολ ης εείη ληεμλ· ζήεμωσ απη εολ ληαεβς εον ης εον απηαλοηαφίμωε κημοιο

42.

4.1 Μεταξύ των ουσιών που χρησιμοποιούμε για την εξασφάλιση της υγείας του ανθρώπου έναντι των μολύνσεων περιλαμβάνονται i. τα εμβόλια και ii. τα αντιβιοτικά.

α. Να αναφέρετε ποια ή ποιες από τις ουσίες αυτές συμβάλλει / συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των παθογόνων μικροοργανισμών μετά τη μόλυνση (μονάδες 3) και να γράψετε από ποιους οργανισμούς παράγονται (μονάδες 3).

β. Να εξηγήσετε ποια ή ποιες από τις ουσίες αυτές συμβάλλει / συμβάλλουν στην πρόληψη από σοβαρή νόσηση (μονάδες 6).
Μονάδες 12

43.

4.1 Η αμοιβαδοειδής δυσεντερία είναι λοίμωξη που προκαλείται από την ιστολυτική αμοιβάδα (*Entamoeba histolytica*). Η μετάδοση του πρωτόζωου γίνεται κυρίως από μολυσμένη τροφή ή/και νερό. Ο μικροοργανισμός αυτός, είτε παρασιτεί στο έντερο του ατόμου που έχει μολυνθεί, χωρίς να προκαλεί συμπτώματα, είτε προκαλεί χρόνια διάρροια. Εάν δεν υπάρξει έγκαιρη διάγνωση, υπάρχει κίνδυνος η λοίμωξη να προχωρήσει κι άλλο, προσβάλλοντας το ήπαρ, τους πνεύμονες και τον εγκέφαλο (πιο σπάνια).

α. Να εξηγήσετε αν η χορήγηση ιντερφερονών συνιστάται ως αγωγή για τη θεραπεία ασθενών με αμοιβαδοειδή δυσεντερία (μονάδες 6).

β. Μετά τη μόλυνση ενός ανθρώπου για πρώτη φορά από ιστολυτική αμοιβάδα ενεργοποιήθηκε η μη ειδική και η ειδική του άμυνα για να αντιμετωπίσει το πρωτόζωο. Να γράψετε ποια από τα παρακάτω κύτταρα του ανοσοβιολογικού συστήματος πιστεύετε ότι θα ενεργοποιηθούν κατά την ειδική άμυνα (μονάδες 2):

- βοηθητικά T-λεμφοκύτταρα,
- ουδετερόφιλα,
- κυτταροτοξικά T-λεμφοκύτταρα,
- ειδικά κύτταρα που παράγουν ισταμίνη,
- πλασματοκύτταρα,
- B-λεμφοκύτταρα μνήμης.

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 4).

Μονάδες 12

44.

2.1 Κατά τη διάρκεια της πρωτογενούς ανοσοβιολογικής απόκρισης, η οποία ακολουθεί την είσοδο ενός αντιγόνου για πρώτη φορά στον οργανισμό, ενεργοποιούνται, μεταξύ άλλων, και οι παρακάτω κατηγορίες λεμφοκυττάρων: Κατασταλτικά T – λεμφοκύτταρα, B – λεμφοκύτταρα, Βοηθητικά T – λεμφοκύτταρα.

α. Να γράψετε τη σειρά με την οποία ενεργοποιούνται οι κατηγορίες αυτές των λεμφοκυττάρων κατά τη διάρκεια της ανοσοβιολογικής απόκρισης (μονάδες 3) και να αναφέρετε ποια από αυτά τα λεμφοκύτταρα διαφοροποιούνται και ωριμάζουν στο μυελό των οστών (μονάδες 3).

β. Να εξηγήσετε με ποιο τρόπο ενεργοποιούνται τα B-λεμφοκύτταρα από μία από τις παραπάνω κατηγορίες κυττάρων (μονάδες 6).

Μονάδες 12

45.

4.2 Η ανοσία που αποκτά ο άνθρωπος απέναντι σε ένα αντιγόνο αποτελεί σημαντικό στοιχείο της άμυνας του οργανισμού και μπορεί να διακριθεί σε χυμική ή κυτταρική, όπως επίσης και σε ενεργητική ή παθητική.

α. Να ορίσετε την ανοσία (μονάδες 4) και να ονομάσετε τα χαρακτηριστικά της ειδικής άμυνας του οργανισμού του ανθρώπου (μονάδες 2).

β. Να περιγράψετε κάθε έναν από τους όρους χυμική - κυτταρική ανοσία (μονάδες 4) και να εξηγήσετε πώς επιτυγχάνεται η παθητική ανοσία (μονάδες 3).

Μονάδες 13

46.

4.1 Ο τέτανος είναι μια πολύ σοβαρή λοίμωξη, η οποία αν δεν αντιμετωπιστεί έγκαιρα, μπορεί να οδηγήσει ακόμη και στο θάνατο. Ο τέτανος προκαλείται από το βακτήριο του τετάνου (*Clostridium tetani*), το οποίο δεν κυκλοφορεί στον οργανισμό, αλλά αναπτύσσεται στην περιοχή του τραύματος. Παράγει δύο τοξίνες, την τετανοσπασμίνη και την τετανολυσίνη, οι οποίες εισέρχονται στον οργανισμό από την ασυνέχεια του δέρματος που δημιουργείται και μεταφέρονται μέσω της κυκλοφορίας του αίματος και της λέμφου. Εάν κάποιος τραυματιστεί και δεν είναι πλήρως εμβολιασμένος, συστήνεται παθητική ανοσοποίηση.

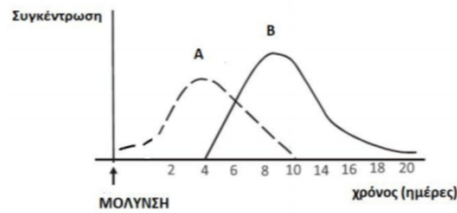
α. Να εξηγήσετε τι είναι οι τοξίνες (μονάδες 2), να περιγράψετε τις κατηγορίες στις οποίες διακρίνονται (μονάδες 2) και να κατατάξετε την τετανοσπασμίνη και την τετανολυσίνη στην κατηγορία τοξινών στην οποία πιστεύετε ότι ανήκουν (μονάδες 2).

β. Να εξηγήσετε πώς προφυλάσσεται ένας άνθρωπος ο οποίος είναι πλήρως εμβολιασμένος για τον τέτανο (μονάδες 4) και πώς επιτυγχάνεται η παθητική ανοσοποίηση, η οποία συστήνεται, για όσους τραυματίζονται και δεν είναι πλήρως εμβολιασμένοι (μονάδες 2).

Μονάδες 12

47.

4.1 Ο Πέτρος, μαθητής Λυκείου, μολύνεται από ένα είδος ιού για πρώτη φορά. Το παρακάτω διάγραμμα απεικονίζει τις συγκεντρώσεις αντιγόνων και αντισωμάτων στον οργανισμό του Πέτρου κατά τη διάρκεια της λοίμωξης.

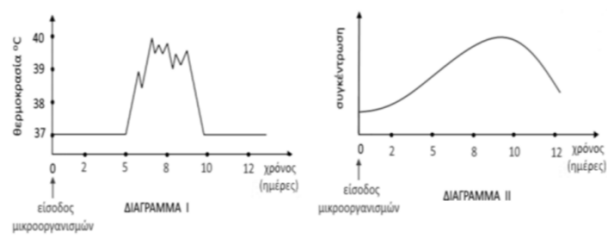

α. Να εξηγήσετε τι ονομάζουμε αντιγόνο και τι αντίσωμα (μονάδες 4). Να αναφέρετε ποια από τις καμπύλες (Α και Β) απεικονίζει τα αντιγόνα και ποια τα αντισώματα (μονάδες 2).

β. Να εξηγήσετε ποια ημέρα υποδεικνύεται στο σχήμα ότι ελαττώθηκε η συγκέντρωση των αντιγόνων (μονάδες 2) και ποια ημέρα φαίνεται να μειώνεται η συγκέντρωση των αντισωμάτων από τον οργανισμό (μονάδες 2). Να αναφέρετε τους παράγοντες που συνετέλεσαν στην ολοκλήρωσή της ανοσοβιολογικής απόκρισης (μονάδες 2).
Μονάδες 12

48.

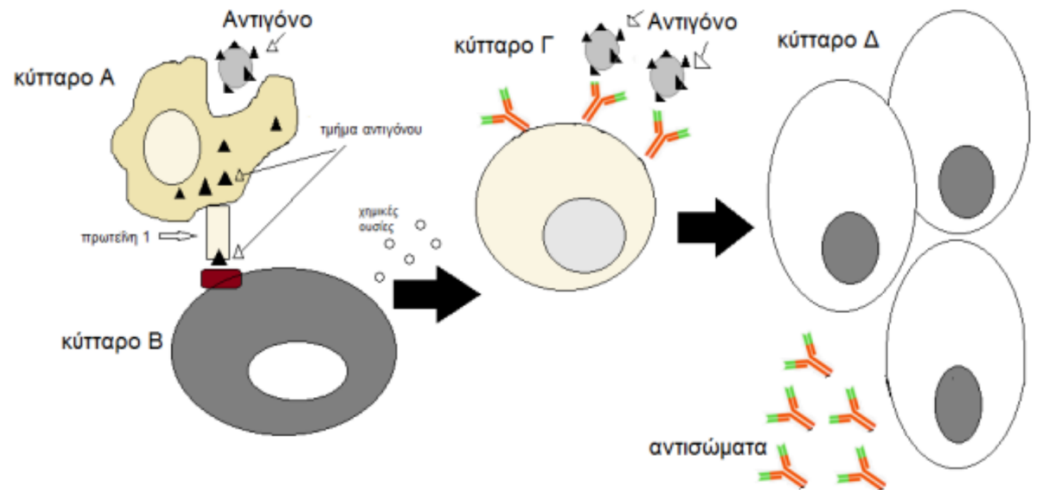
4.1 Στα παρακάτω διαγράμματα απεικονίζεται η μεταβολή της θερμοκρασίας του σώματος σε μία μαθήτρια, η οποία έχει προσβληθεί από κάποιο παθογόνο μικροοργανισμό (διάγραμμα Ι). Στο διάγραμμα ΙΙ απεικονίζεται η μεταβολή της συγκέντρωσης των ιντερφερονών στο αίμα της.

α. Να εξηγήσετε, με βάση τα διαγράμματα, το είδος της ασθένειας που έχει η μαθήτρια (μονάδες 2) και να περιγράψετε με ποιο τρόπο ο πυρετός θα δράσει για να αντιμετωπιστεί η λοίμωξή της (μονάδες 4).

β. Να αναφέρετε πόσες ημέρες κράτησε ο πυρετός της μαθήτριας (μονάδες 2) και να εξηγήσετε αν η ανοσοβιολογική απόκριση που πραγματοποιήσε ο οργανισμός της είναι πρωτογενής ή δευτερογενής (μονάδες 4).
Μονάδες 12

49.

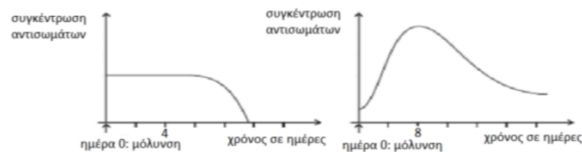
- α. Να ονομάσετε τα εικονιζόμενα κύτταρα Α, Β, Γ και Δ (μονάδες 4) και να ονομάσετε το είδος της ανοσίας που παρουσιάζεται στην παραπάνω εικόνα (μονάδα 1). Να ονομάσετε, επίσης, την πρωτεΐνη που εντοπίζεται στην επιφάνεια των κυττάρων Α, μέσω της οποίας παρουσιάζεται το τμήμα του αντιγόνου που έχει προκύψει από τη δράση του κυττάρου Α (μονάδες 2).
- β. Να περιγράψετε δύο τρόπους με τους οποίους ενεργοποιούνται τα κύτταρα Γ, ώστε, στη συνέχεια, να πολλαπλασιαστούν και να διαφοροποιηθούν στα κύτταρα Δ (μονάδες 6).

50.

4.2 Δύο ενήλικες μολύνονται από έναν ιό. Ο θεράπωντας ιατρός ρωτά και τους δύο αν έχουν στο παρελθόν εμβολιαστεί για το συγκεκριμένο είδος ιού. Ο ένας ενήλικας δεν θυμάται, οπότε ο ιατρός αποφασίζει να του χορηγήσει ορό αντισωμάτων. Ο άλλος απαντά ότι είχε εμβολιαστεί για τον ιό.

α. Να αντιστοιχίσετε τα παρακάτω διαγράμματα συγκέντρωσης αντισωμάτων στον ενήλικα που του χορηγήθηκε ορός και στον ενήλικα που δεν χορηγήθηκε και αντιμετωπίζει τον ιό μόνος του (μονάδες 2).

Να αιτιολογήσετε υποδεικνύοντας το είδος της ανοσοβιολογικής απόκρισης που επιτελείται (αν επιτελείται) στον καθένα (μονάδες 4).

β. Πιστεύετε ότι θα μπορούσε στον ενήλικα που δεν έχει εμβολιαστεί, να πραγματοποιηθεί με κάποιο τρόπο φυσική παθητική ανοσία (μονάδες 3);

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 4).

Μονάδες 13

51.

2.1 Οι μηχανισμοί ειδικής άμυνας δρουν εξειδικευμένα έναντι των αντιγόνων που προκαλέσαν την ενεργοποίησή τους, μέσω της παραγωγής κυττάρων και προϊόντων.

α. Να ορίσετε την έννοια του «αντιγόνου» (μονάδες 4) και να αναφέρετε δύο παραδείγματα αντιγόνων (μονάδες 2).

β. Να περιγράψετε ποιο άλλο χαρακτηριστικό διαθέτουν οι μηχανισμοί ειδικής άμυνας, εκτός από την εξειδίκευση (μονάδες 6).

52.

4.2 Η σαλμονέλλωση είναι μια λοιμώδης νόσος του γαστρεντερικού συστήματος του ανθρώπου, που προκαλείται από το βακτήριο σαλμονέλλα. Τα άτομα που νοσούν από σαλμονέλλα παρουσιάζουν συμπτώματα γαστρεντερίτιδας (διάρροια, κοιλιακό πόνο, εμετούς, πυρετό). Πρόκειται για συχνό νόσημα που μεταδίδεται συνήθως με την κατανάλωση μολυσμένων τροφίμων. Η Μαρία κατανάλωσε χαλασμένο κοτόπουλο που ήταν μολυσμένο με βακτήρια σαλμονέλλας. Τα βακτήρια κατάφεραν να φτάσουν στο έντερο της Μαρίας, να διεισδύσουν στα επιθηλιακά κύτταρα του εντέρου και να προκαλέσουν φλεγμονή.

α. Να αναφέρετε δύο μηχανισμούς της μη ειδικής άμυνας που παρακάμφθηκαν από τα βακτήρια σαλμονέλλας κατά την πορεία τους προς το έντερο της Μαρίας (μονάδες 6).

β. Λόγω της φλεγμονής, η Μαρία παρουσίασε οίδημα (πρήξιμο) στη περιοχή του εντέρου και κοιλιακό πόνο. Να εξηγήσετε πώς προκλήθηκε το οίδημα (μονάδες 2) και πώς αυτό θα συμβάλλει στην άμυνα έναντι των βακτηρίων της σαλμονέλλας (μονάδες 2). Να ονομάσετε τα κύτταρα που θα ενεργοποιηθούν στη συνέχεια και θα συμβάλλουν στην πλήρη εξουδετέρωση των βακτηρίων της σαλμονέλλας στο έντερο της Μαρίας (μονάδες 3).

Μονάδες 13

53.

2.2 Η ειδική άμυνα πραγματοποιείται μέσω της ενεργοποίησης του ανοσοβιολογικού συστήματος, το οποίο αποτελείται από τα πρωτογενή και τα δευτερογενή λεμφικά όργανα. Επίσης, η ειδική άμυνα έχει δύο χαρακτηριστικά που την κάνουν να ξεχωρίζει από τη μη ειδική άμυνα.

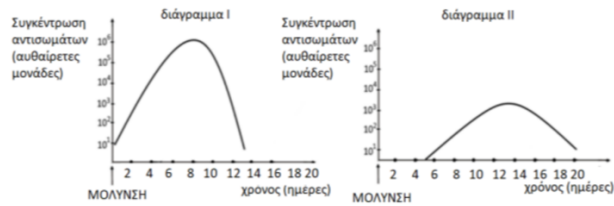
α. Να αναφέρετε ποια όργανα κατατάσσονται στα πρωτογενή (μονάδες 2) και ποια στα δευτερογενή λεμφικά όργανα (μονάδες 4). Να αναφέρετε σε ποια από τις δύο κατηγορίες πραγματοποιείται η ανοσοβιολογική απόκριση (μονάδες 1).

β. Να περιγράψετε τα δύο χαρακτηριστικά της ειδικής άμυνας που την κάνουν να ξεχωρίζει από τη μη ειδική άμυνα (μονάδες 6).

Μονάδες 13

54.

4.1 Σε ένα από τα παρακάτω διαγράμματα απεικονίζεται η πιθανή μεταβολή της συγκέντρωσης των αντισωμάτων, σε συνάρτηση με το χρόνο, στο αίμα της Ασημίνας που μολύνεται για πρώτη φορά από ένα παθογόνο μικρόβιο.

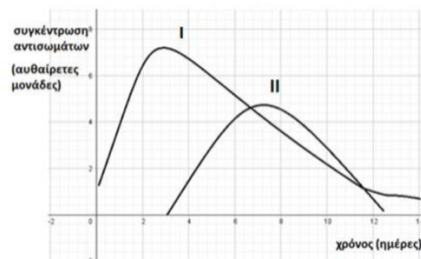

α. Να περιγράψετε τη δομή του μορίου του αντισώματος (μονάδες 4) και να αναφέρετε τα κύτταρα του ανοσοβιολογικού συστήματος που παράγουν και εκκρίνουν μεγάλες ποσότητες αντισωμάτων κατά την ανοσοβιολογική απόκριση (μονάδες 2).

β. Να εξηγήσετε σε ποιο από τα δύο διαγράμματα απεικονίζεται σωστά η συγκέντρωση των αντισωμάτων στο αίμα της Ασημίνας (μονάδες 6)
Μονάδες 12

55.

4.1 Τα εμβόλια προστατεύουν από τις σοβαρές συνέπειες μιας λοίμωξης. Τα άτομα που είναι εμβολιασμένα, συνήθως, δεν εμφανίζουν συμπτώματα της ασθένειας. Δύο φίλοι, ο Γιώργος και ο Δημήτρης μολύνθηκαν από κορωνοϊό. Ο Γιώργος ήταν πλήρως εμβολιασμένος και δεν εμφάνισε συμπτώματα της ασθένειας, ενώ ο Δημήτρης δεν είχε εμβολιαστεί και εμφάνισε σοβαρά συμπτώματα. Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζεται η συγκέντρωση των αντισωμάτων έναντι του ιού στο αίμα των δύο φίλων σε συνάρτηση με το χρόνο.

α. Να εξηγήσετε ποια καμπύλη (I ή II) περιγράφει την ανοσοβιολογική αντίδραση κάθε φίλου (μονάδες 6).

β. Στον Δημήτρη, συστήνεται ως θεραπεία η εξωγενής χορήγηση ιντερφερονών που έχουν παραχθεί από μία φαρμακευτική εταιρεία. Να εξηγήσετε πως δρουν οι ιντερφερόνες στα υγιή κύτταρα και να αιτιολογήσετε αν θα ήταν προτιμότερο να λάβει, αντί αυτών, άμεσα κάποιο αντιβιοτικό (μονάδες 6).
Μονάδες 12

56.

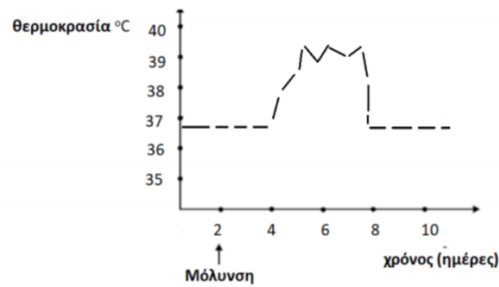
2.1 Ο ανθρώπινος οργανισμός έχει την ικανότητα να αναγνωρίζει οποιαδήποτε ξένη προς αυτόν ουσία προκαλώντας ανοσοβιολογική απόκριση, μέσω μηχανισμών ειδικής άμυνας με δύο ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

α. Να ονομάσετε (μονάδες 2) και να περιγράψετε τα δύο ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μηχανισμών ειδικής άμυνας (μονάδες 4).

β. Να ορίσετε την ανοσία (μονάδες 2) και να εξηγήσετε ποια ανοσία ονομάζεται κυτταρική (μονάδες 4).

57.

4.1 Ένας άνθρωπος προσβλήθηκε από ένα παθογόνο βακτήριο και ανέβασε πυρετό. Στο παρακάτω διάγραμμα απεικονίζεται η μεταβολή της θερμοκρασίας του ανθρώπου στη διάρκεια κάποιων ημερών πριν και μετά τη μόλυνση από τον μικροοργανισμό.

α. Να εξηγήσετε πως συμβάλλει ο πυρετός στην άμυνα του οργανισμού στην προκειμένη περίπτωση (μονάδες 6).

β. Με βάση το διάγραμμα να εξηγήσετε αν η ανοσοβιολογική απόκριση του ανθρώπου απέναντι στο βακτήριο είναι πρωτογενής ή δευτερογενής (μονάδες 4) και να αναφέρετε πόσες ημέρες πέρασαν από τη μόλυνση μέχρι να ανταποκριθεί η μη ειδική άμυνα στην είσοδο του μικροοργανισμού (μονάδες 2).

Μονάδες 12

58.

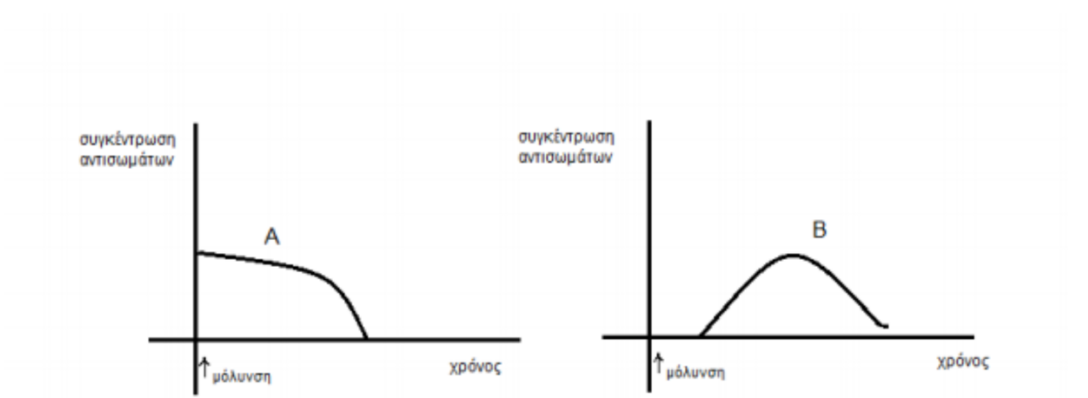
2.2 Το ανοσοβιολογικό σύστημα του ανθρώπου έχει την ικανότητα να αναγνωρίζει οποιαδήποτε ξένη, προς αυτόν, ουσία και να αντιδρά παράγοντας εξειδικευμένα κύτταρα και κυτταρικά προϊόντα, ώστε να την εξουδετερώσει. Αποτελείται από τα πρωτογενή και τα δευτερογενή λεμφικά όργανα.

α. Να αναφέρετε τα πρωτογενή λεμφικά όργανα που γνωρίζετε (μονάδες 2) και να εξηγήσετε το ρόλο τους στην ειδική και στη μη ειδική άμυνα του ανθρώπου (μονάδες 4).

β. Ο λεμφικός ιστός κατά μήκος του γαστρεντερικού σωλήνα, ως δευτερογενές λεμφικό όργανο, συμμετέχει στην ειδική άμυνα του ανθρώπου. Να προσδιορίσετε το ρόλο του στην ειδική άμυνα (μονάδες 3) και να αναφέρετε δύο ακόμη δευτερογενή λεμφικά όργανα (μονάδες 4).

59.

4.2 Ο Χρήστος δαγκώθηκε από έχιδνα (φίδι με κυτταρολυτικό δηλητήριο) και στο νοσοκομείο του χορηγήθηκε αντιοφικός ορός αντισωμάτων, τα αντισώματα του οποίου έχουν παραχθεί σε άλογα, στα οποία χορηγήθηκε το συγκεκριμένο δηλητήριο.

α. Να εξηγήσετε ποια καμπύλη (Α ή Β) της παραπάνω εικόνας απεικονίζει τη συγκέντρωση αντισωμάτων στο αίμα του Χρήστου (μονάδες 3) και ποια τη συγκέντρωση αντισωμάτων στα άλογα που τους χορηγήθηκε το δηλητήριο (μονάδες 3).

β. Να εξηγήσετε, με βάση τη δομή των αντισωμάτων, γιατί επιλέχθηκε αντιοφικός ορός για το συγκεκριμένο είδος φιδιού (έχιδνα) και όχι ορός που έχει παραχθεί για άλλο είδος φιδιού π.χ. κόμπρα (μονάδες 7).

60.

4.2 Στην παρακάτω εικόνα απεικονίζονται ορισμένα στάδια της πρωτογενούς ανοσοβιολογικής απόκρισης μετά από μόλυνση του οργανισμού μας με ένα παθογόνο βακτήριο. Τα κύτταρα Α, Β, Γ και Δ συμμετέχουν σε αυτή τη διαδικασία, η οποία καταλήγει στην έκκριση αντισωμάτων από τα κύτταρα Δ.

61.

4.2 Ο ιός Έμπολα, πρωτοεμφανίστηκε το 1976. Η ασθένεια που προκαλεί, η EVD (ασθένεια του ιού Έμπολα ή αιμορραγικός πυρετός), είναι μία σπάνια αλλά πολύ σοβαρή, συχνά θανατηφόρα νόσος για τον άνθρωπο. Η νόσος EVD προκάλεσε κατά τη διετία 2014-2016, μία μεγάλη επιδημία, κατά την οποία μολύνθηκαν χιλιάδες άνθρωποι χωρών της κεντρικής Αφρικής (με κύριες το Κονγκό, το Σουδάν και την Ουγκάντα) και οδηγήθηκαν σε θάνατο περίπου 1600 από αυτούς. Παρά τα τρομακτικά συμπτώματα της νόσου, και το ποσοστό θανάτων που προκαλεί, δεν υπήρξε ουσιαστικό ενδιαφέρον για την εύρεση εμβολίου εναντίον της, καθώς αφορούσε σε πολύ μικρό μέρος του πληθυσμού της γης. Πλέον, το εμβόλιο ενάντια στον ιό Ebola (EV) είναι γεγονός, και υπήρξε ένα από τα εμβόλια που, αντίστοιχα με το εμβόλιο ενάντια στον Sars Cov-2, αδειοδοτήθηκε ταχύτατα προκειμένου να προστατευτούν οι πληθυσμοί της Αφρικής (ιδιαίτερα της Γουινέα και του Κονγκό όπου χορηγήθηκε) από τον πολύ επικίνδυνο αυτό ιό.

α. Να ονομάσετε το είδος ανοσίας που προσφέρουν τα εμβόλια (μονάδες 3) και να εξηγήσετε τι μπορεί να περιέχει ένα εμβόλιο (μονάδες 3).

β. Να περιγράψετε με ποιο τρόπο προστατεύεται ένα άτομο, που έχει εμβολιαστεί εναντίον της νόσου EVD , σε σχέση με κάποιον μη εμβολιασμένο αν, πιθανώς, εκτεθεί στον ιό αυτό με φυσικό τρόπο (μονάδες 7).

62.

Μονάδες 13

2.1 Κατά την ανοσοβιολογική απόκριση συμμετέχουν διάφορες ομάδες T και B Λεμφοκυττάρων. Τα T-Λεμφοκύτταρα διαφοροποιούνται και ωριμάζουν στο θύμο αδένα συμμετέχοντας σε όλα τα βήματα της ανοσοβιολογικής απόκρισης. Ενώ τα B-Λεμφοκύτταρα διαφοροποιούνται και ωριμάζουν στο μυελό των οστών, συνθέτοντας και παρουσιάζοντας στην επιφάνεια τους ειδικές πρωτεΐνες που ονομάζονται αντισώματα. Τα αντισώματα αναγνωρίζουν το αντιγόνο και συνδέονται με αυτό επάγοντας διαδοχικές διαιρέσεις (πολλαπλασιασμό) στο B-Λεμφοκύτταρο και διαφοροποίησή του.

α. Να ονομάσετε τα T-λεμφοκύτταρα που ενεργοποιούνται πρώτα και τα T-λεμφοκύτταρα που ενεργοποιούνται τελευταία κατά την ανοσοβιολογική απόκριση (μονάδες 2). Να αναφέρετε τη λειτουργία καθεμιάς από τις παραπάνω κατηγορίες T- Λεμφοκυττάρων (μονάδες 4).

β. Να ονομάσετε τις δύο κατηγορίες των B-Λεμφοκυττάρων που προκύπτουν έπειτα από τον πολλαπλασιασμό ενός ενεργοποιημένου B - λεμφοκυττάρου (μονάδες 2). Να περιγράψετε τη λειτουργία καθεμιάς από αυτές (μονάδες 4).

63.

2.2 Η αντίδραση του ανοσοβιολογικού μας συστήματος στην είσοδο κάθε αντιγόνου συνιστά την ανοσοβιολογική απόκριση, η οποία διακρίνεται σε πρωτογενή και δευτερογενή. Η πρωτογενής είναι συνήθως πιο αργή και λιγότερο αποτελεσματική απόκριση του οργανισμού στην καταπολέμηση του αντιγόνου, ενώ η δευτερογενής ταχύτατη και αποδοτικότερη.

α. Να εξηγήσετε πότε η ανοσοβιολογική απόκριση χαρακτηρίζεται ως πρωτογενής και πότε ως δευτερογενής (μονάδες 6).

β. Να αναφέρετε επιγραμματικά τα στάδια στα οποία διακρίνεται η πρωτογενής ανοσοβιολογική απόκριση (μονάδες 3) και να εξηγήσετε γιατί η δευτερογενής ανοσοβιολογική απόκριση χαρακτηρίζεται ως αποτελεσματικότερη από την πρωτογενή (μονάδες 4).

64.